

ความเห็นส่วนต้น
ของ นายนคินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๓๙/๒๕๖๖

วันที่ ๒๓ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	ศาลมีภัย	ผู้ร้อง
	-	ผู้กล่าว控

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๔๕ วรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อ
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยวรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอ กันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” วรรคสอง บัญญัติว่า “ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน” วรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างใดในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่ง รัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้” วรรคสี่ บัญญัติว่า “มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขัด อุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรือ อำนวยความสะดวกแก่บุคคล หรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม”

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้านนุชย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้ศาลฎีกามีอำนาจจับกุมตามมาตรา ๔๓ ไว้พิจารณาได้ เมื่อเห็นว่าปัญหาตามกฎหมายนี้เป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกារควรวินิจฉัย” วรรคสอง บัญญัติว่า “ปัญหาสำคัญตามวรรคหนึ่งให้รวมถึงกรณีดังต่อไปนี้ (๑) ปัญหาที่เกี่ยวพันกับประโยชน์สาธารณะ (๒) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้านนุชย์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญขัดกันหรือขัดกับแนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกា (๓) คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้านนุชย์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญซึ่งยังไม่มีแนวคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกามาก่อน (๔) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้านนุชย์ขัดกับคำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุดของศาลอื่น (๕) เพื่อเป็นการพัฒนาการตีความกฎหมาย (๖) เมื่อจำเลยต้องคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้านนุชย์ให้ประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต (๗) เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้วอาจมีผลเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้านนุชย์ (๘) ปัญหาสำคัญอื่นตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกា” วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับฎีกาวิพิจารณา ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้านนุชย์เป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น” และวรคสี่ บัญญัติว่า “ในกรณีที่อัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการซึ่งอัยการสูงสุดได้มอบหมายลงลายมือชื่อรับรองในฎีกาวิพากษาของพนักงานอัยการว่ามีเหตุอันควรที่ศาลฎีกากำจัดได้วินิจฉัยให้ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญและให้ศาลฎีการับฎีกาวิพากษา”

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาตามความเห็นของศาลฎีกาว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้านนุชย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๕ วรรคสี่ ที่บัญญัติให้อัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการซึ่งอัยการสูงสุดได้มอบหมายลงลายมือชื่อรับรองในฎีกาวิพากษาของพนักงานอัยการว่ามีเหตุอันควรที่ศาลฎีกากำจัดได้วินิจฉัย ให้ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญและให้ศาลฎีการับฎีกาวิพากษา โดยไม่ต้องแสดงเหตุผลใด ๆ และให้ศาลฎีการับฎีกาวิพากษาของพนักงานอัยการไว้วินิจฉัยแตกต่างจากการรับฎีกาวิพากษาของจำเลย อันเป็นการกำหนดให้ศาลฎีการับฎีกาวิพากษาของพนักงานอัยการโจทก์โดยไม่สามารถใช้ดุลพินิจสั่งเป็นประการอื่นได้ ย่อมทำให้หลักประกันสิทธิในการฎีกาวิพากษาของคู่ความระหว่างพนักงานอัยการกับจำเลยได้รับการคุ้มครองที่แตกต่างกัน ไม่เสมอภาคกันในกฎหมายไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลและขั้นตอนหลักความเสมอภาค ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๗ เห็นว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้านนุชย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ได้รับการตราขึ้น อันเนื่องมาจากปัญหาการค้านนุชย์เป็นปัญหาที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชน และเป็นอันตรายต่อเสถียรภาพความมั่นคงทางสังคมและการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย หากปัญหาดังกล่าว

ไม่ได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน นอกจจากจะส่งผลต่อเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และความมั่นคงของรัฐแล้ว ยังส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศอีกด้วย ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลดความที่เกี่ยวข้อง ทั้งหลายได้รับการพิจารณาพิพากษาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ ทั้งนี้ ในส่วนของการถือกำเนิดพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ แผนกคดีค้ามนุษย์ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรวดเร็วและเป็นธรรมในการพิจารณาพิพากษาคดี พระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๓ ได้กำหนดให้การถือกำเนิดพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ แผนกคดีค้ามนุษย์ ให้ผู้ถือกำเนิดพิพากษาต้องแสดงเหตุที่ศาลถือกำเนิดพิพากษาไว้พิจารณาตามมาตรา ๔๕ พร้อมกับคำฟ้องถือกำเนิดพิพากษาต่อศาลชั้นต้นที่มีคดีพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้นภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ามนุษย์แล้วให้ศาลมีกำหนดให้ศาลมีกำหนดให้คู่ความในคดีค้ามนุษย์ซึ่งประสงค์จะถือกำเนิดพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ามนุษย์ต้องขออนุญาตถือกำเนิดพิพากษาต่อศาลฎีกา โดยมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ศาลฎีกามีอำนาจจับถือกำเนิดพิพากษาตามมาตรา ๔๓ ไว้พิจารณาได้ เมื่อเห็นว่าปัญหาตามถือกำเนิดพิพากษาเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลมีอำนาจจับถือกำเนิดพิพากษาในกรณีดังต่อไปนี้ (๑) ปัญหาที่เกี่ยวพันกับประโยชน์สาธารณะ (๒) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ามนุษย์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญขัดกันหรือขัดกับแนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกา (๓) คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ามนุษย์ ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญซึ่งยังไม่มีแนวคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกามาก่อน (๔) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ามนุษย์ขัดกับคำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุดของศาลอื่น (๕) เพื่อเป็นการพัฒนาการตีความกฎหมาย (๖) เมื่อจำเลยต้องคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ แผนกคดีค้ามนุษย์ให้ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต (๗) เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้ว อาจมีผลเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ามนุษย์ (๘) ปัญหาสำคัญอื่นตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม สอดคล้องกับเจตนา湿润ของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ ดังนั้น การถือกำเนิดพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ามนุษย์อันเป็นการนำคดีขึ้นสู่ศาลฎีกาในคดีค้ามนุษย์ของคู่ความไม่ว่าจะเป็นฝ่ายโจทก์หรือจำเลย จึงย่อมต้องขออนุญาตต่อ

ศาลอภิการแตกร่างจากการภูมิภาคหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ในคดีอาญาทั่วไปซึ่งเป็นสิทธิของคุ้มครองในการนำคดีขึ้นสู่ศาลอภิการไม่จำต้องขออนุญาตต่อศาลอภิการแต่อย่างใด โดยที่ในคดีค้ามนุษย์ศาลอภิการจะเป็นผู้พิจารณาโดยใช้ดุลพินิจว่าภูมิภาคดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลอภิการจำต้องวินิจฉัยหรือไม่เพื่อให้คดีความที่เกี่ยวข้องทั้งหลายได้รับการพิจารณาพิพากษาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม แต่ทั้งนี้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๕ วรรคสี่ ได้กำหนดให้กรณีที่อัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการซึ่งอัยการสูงสุดได้มอบหมายลงลายมือชื่อรับรองในฎีกาของพนักงานอัยการว่ามีเหตุอันควรที่ศาลอภิการจะได้วินิจฉัย ให้ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญและให้ศาลอภิการรับภูมิภาค อันเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งบัญญัติยกเว้นหลักการขออนุญาตภูมิภาคต่อศาลอภิการของคุ้มครองในคดีค้ามนุษย์ ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๓ ประกอบมาตรา ๔๕ วรรคนี้และวรรคสอง เฉพาะกรณีอัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการซึ่งอัยการสูงสุดได้มอบหมายลงลายมือชื่อรับรองในฎีกาของพนักงานอัยการว่ามีเหตุอันควรที่ศาลอภิการจะได้วินิจฉัย โดยให้ถือว่าภูมิภาคดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญและให้ศาลอภิการรับภูมิภาค โดยที่ศาลอภิการไม่สามารถใช้ดุลพินิจสั่งเป็นประการอื่นได้ ประกอบกับการรับรองดังกล่าวไม่จำต้องอ้างเหตุแห่งความสำคัญตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๕ วรรคสอง จึงเป็นกรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้การภูมิภาคพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ามนุษย์ของพนักงานอัยการไม่จำต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๓ ประกอบมาตรา ๔๕ วรรคนี้และวรรคสอง ส่งผลทำให้การภูมิภาคพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ามนุษย์ของพนักงานอัยการไม่จำต้องขออนุญาตภูมิภาคต่อศาลอภิการแต่อย่างใด แต่ต่างอย่างสิ้นเชิงจากการภูมิภาคพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ามนุษย์ซึ่งต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๓ ประกอบมาตรา ๔๕ วรรคนี้และวรรคสอง อันเป็นการขออนุญาตภูมิภาคต่อศาลอภิการ

เมื่อพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๕ วรรคสี่ กำหนดให้ภูมิภาคของอัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการซึ่งอัยการสูงสุดได้มอบหมายลงลายมือชื่อรับรองว่ามีเหตุอันควรที่ศาลอภิการจะได้วินิจฉัย ให้ถือว่าภูมิภาคดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญและให้ศาลอภิการรับภูมิภาคดังกล่าวโดยที่ศาลอภิการไม่สามารถใช้ดุลพินิจสั่งเป็นประการอื่นได้ อีกทั้งการรับรองดังกล่าวไม่จำต้องอ้างเหตุแห่งความสำคัญตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๓ ประกอบมาตรา ๔๕ วรรคสองแต่อย่างใด อันมีลักษณะเป็นการกำหนดให้การภูมิภาคพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ามนุษย์ของพนักงานอัยการแตกร่างจากการภูมิภาคหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนก

คดีค้ามนุษย์ของราชภูรชีงต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๓ ประกอบมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง อันเป็นการขออนุญาตภัยการต่อศาลภัย การโดยในกรณีดังกล่าว ศาลภัยมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจพิจารณาว่าภัยการใดเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลภัยควรวินิจฉัยหรือไม่ ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง แต่ทั้งนี้ พนักงานอัยการยื่นมีสถานะเป็นคู่ความฝ่ายหนึ่งไม่ต่างจากราชภูร การที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๕ วรรคสี่ กำหนดให้ภัยการคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ามนุษย์ของพนักงานอัยการไม่จำต้องขออนุญาตภัยการต่อศาลภัย ในขณะที่ภัยการคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ามนุษย์อันเป็นการนำคดีขึ้นสู่ศาลภัย ในคดีค้ามนุษย์ระหว่างพนักงานอัยการกับราชภูรแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญ บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ขัดต่อหลักความเสมอภาค ไม่เสมอภาคกันในกฎหมาย และไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน และถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๕ วรรคสี่ อาจเทียบเคียงได้กับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ ที่กำหนดให้ศาลมีอำนาจต้องตัดสินในคดีอาญาที่ราชภูรเป็นโจทก์ยื่นฟ้อง แตกต่างจากในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้องซึ่งศาลมิ่งจำเป็นต้องตัดสินในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้องในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้อง เนื่องจากคำฟ้องของพนักงานอัยการยื่นมีผ่านกระบวนการสืบสวนสอบสวนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ แตกต่างจากคำฟ้องของราชภูรซึ่งไม่มีการสืบสวนสอบสวนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่อย่างใด นอกจากนี้ หากศาลมีอำนาจให้มีการตัดสินในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาล ศาลมีอำนาจสั่งให้ตัดสินในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาล ศาลยื่นมีอำนาจสั่งให้ตัดสินในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาล ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๕ วรรคสี่ ดังนั้น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๕ วรรคสี่ ย่อมส่งผลทำให้หลักประกันสิทธิในการภัยการของคู่ความในคดีค้ามนุษย์ระหว่างพนักงานอัยการกับราชภูรได้รับความคุ้มครองที่แตกต่างกัน ไม่เสมอภาคกันในกฎหมาย และไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน อันมีลักษณะเป็นการ

เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ซึ่งขัดต่อหลักความเสมอภาค บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้านุชย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๕ วรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม โดยกำหนดคำบังคับให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลเมื่อพ้นสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ